

Sygn. akt I CSK 439/07

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 marca 2008 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Zawistowski (przewodniczący)

SSN Maria Grzelka

SSN Zbigniew Strus (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa E. D.

przeciwko Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez Wojewodę X.

o odszkodowanie,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 12 marca 2008 r.,

skargi kasacyjnej strony pozwanej

od wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 19 kwietnia 2007 r., sygn. akt I ACa (...),

oddala skargę kasacyjną i nie obciąża pozwanego kosztami postępowania kasacyjnego.

Uzasadnienie

Powódka domagała się zasądzenia od Miasta W. oraz od Skarbu Państwa Wojewody X. odszkodowania w kwocie 727.600 zł. Szkoda według twierdzeń powódki wynikała ze sprzedaży przez Miasto trzech lokali w domu stanowiącym do którego Miasto przypisywało sobie prawo własności na podstawie dekretu z 26 X 1945 r. o własności i użytkowaniu gruntów na terenie W. oraz decyzji b. Prezydium Rady

Narodowej w W. z 12 września 1969 r., której nieważność stwierdzono w decyzji Samorządowego Kolegium Odwoławczego z 13 grudnia 2000 r. Powódka żądała pokrycia pełnej szkody, mimo że z tytułu spadkobrania po byłym właścicielu (sprzed 21 listopada 1945 r.) przysługiwał jej udział w wysokości 4/6.

Wyrokiem z 12 stycznia 2006 r. Sąd Okręgowy zasądził od pozwanego Miasta 323 266 zł z %% od 12 stycznia 2006 r. oraz 2880,76 zł tytułem zwrotu wydatków, a koszty procesu między tymi stronami zniósł. Sąd oddalił powództwo w pozostałej części oraz w całości w stosunku do pozwanego Skarbu Państwa - Wojewody X. i zasądził od powódki na rzecz Skarbu Państwa zwrot kosztów procesu między tymi stronami.

Sąd Okręgowy uznał m.in., że powódka będąca spadkobierczynią poprzedniego właściciela nieruchomości w 4/6 częściach tylko w tym zakresie może domagać się odszkodowania. Wyrok ten zaskarżyła powódka i pozwane Miasto W. W apelacji powódki wniesionej przez pełnomocnika granice zaskarżenia określono jako część, w której sąd oddalił powództwo, tj. w 1/3 – części, w której powódka E. D. reprezentowała swoich braci”. Podczas rozprawy apelacyjnej 18 stycznia 2007 r. strona powodowa sprecyzowała, iż zaskarża wyrok ” w części oddalającej powództwo w stosunku do Skarbu Państwa oraz w stosunku do Miasta W.”. Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że nadając mu nową treść zasądził od pozwanego Skarbu Państwa – Wojewody X. na rzecz powódki kwotę 323 266, 66 zł odsetkami oraz kwotę 2 880,76 zł z odsetkami tytułem zwrotu wydatków a oddalił apelację powódki w pozostałej części. Oddalił również powództwo wobec Skarbu Państwa w pozostałej części i w całości w stosunku do pozwanego Miasta W. W pozostałych punktach orzekł o kosztach procesu i należnościach Skarbu Państwa z tytułu kosztów sądowych.

W skardze kasacyjnej Skarbu Państwa Wojewody X. zastępowanego przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa, opartej na drugiej podstawie (art. 398¹ § 1 pkt 2 k.p.c.) skarżący zarzuca naruszenie art. 369 § 1 i 2 k.p.c. oraz 363 § 1 i 3 w związku z art. 378 § 1 k.p.c. w zw. z art. 379 pkt 3 k.p.c. przez dopuszczenie rozszerzenia na rozprawie apelacyjnej granic zaskarżenia apelacji i orzeczenie przez ten Sąd w zakresie prawomocnie osądzonym. Skarżący domagał się uchylecia w całości zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania oraz zasądzenia kosztów procesu.

Odpowiadając na skargę powódka domagała się jej oddalenia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skuteczność skargi kasacyjnej zależna jest od ustalenia treści procesowego oświadczenia powódki zawartego w jej apelacji odnośnie do granic zaskarżenia, one bowiem określają w jakiej części wyrok sądu pierwszej instancji stał się prawomocny. Omawiany – niezbędny – fragment apelacji został sformułowany w sposób niejednoznaczny, z czego Skarb Państwa wyprowadza korzystny dla siebie wniosek, że w zakresie kwoty 323 266,66 zł wyrok oddalający powództwo stał się wobec tego pozwanego prawomocny. Omawiana część apelacji budziła również od początku wątpliwości stron. Odpowiadając na apelację Miasto W. stwierdziło, że „trudno również bezspornie ustalić w jakiej części apelacja powódki zaskarża pkt 2 wyroku z dnia 12 stycznia 2006 r.” prezentując pogląd, zbieżny z przedstawionym obecnie w skardze kasacyjnej. Skarb Państwa w odpowiedzi na apelację nie podnosił tego zarzutu, kwestionując status Wojewody X. jako reprezentanta i powołując zarzut przedawnienia. Nie można jednak pominąć sformułowania wniosku apelacji zawierającego żądanie „uwzględnienia dochodzonego przez powódkę roszczenia w całości, zgodnie z żądaniem pozwu, tj.: uwzględnienia powództwa w całości (tj. zasądzenia kwoty 484.900,00 zł) bez wyłączenia któregokolwiek pozwanego. Nie miałyby zatem dostatecznej podstawy zarówno wnioski, że powódka od Skarbu Państwa domagała się tylko nadwyżki ponad kwotę zasądzoną od Miasta W. jak i wnioski, że w stosunku do tego pozwanego wyrok nie został w ogóle zaskarżony, skoro powódka w okresie zasadniczych wahań orzecznictwa Sądu Najwyższego (por. uchwałę III CZP 64/04 z 16 listopada 2004 r. oraz uchwałę składu siedmiu sędziów z 7 grudnia 2006 r. sygn. III CZP 99/06) asekuracyjnie kierowała roszczeniem wobec Skarbu Państwa oraz Miasta W.

Art. 368 § 1 pkt 1 k.p.c. ustanawia obowiązek wskazania, czy wyrok jest zaskarżony w całości czy w części, a sporządzona przez adwokata, radcę prawnego lub rzecznika patentowego apelacja, niespełniająca wymagań określonych w art. 368 § 1 pkt 1 k.p.c. podlega odrzuceniu bez wezwania do usunięcia braków (art. 370¹ k.p.c.).

Wyjątkowość tego wymagania (ograniczona do pewnej klasy zastępujących stronę nie dopuszcza wykładni rozszerzającej, tzn. zrównującej w skutkach brak (w znaczeniu dosłownym, fizycznym) fragmentu wskazującego granice zaskarżenia i sformułowanie tegoż w sposób zawiły, niejednoznaczny lub nieudolny. W tym drugim wypadku nie można uznać, że w piśmie nie ma fragmentu, który w rzeczywistości istnieje a jedynie następuje trudności interpretacyjne. Pozostawienie rozstrzygnięcia takiego przypadku swobodnej interpretacji sądu może być podważone, ponieważ zaskarżenie orzeczenia jest domeną strony (skarżący wyraża to paremią *tantum*

devolatum quandum appellatum). Nie można jednak pomijać istnienia istotnego braku pisma, niestarannie sformułowanego przez zawodowego pełnomocnika, ponieważ sąd oraz strona przeciwna muszą mieć pewność odnośnie do prawomocności wyroku. Rozwiązanie takiego przypadku powinno się odbywać na podstawie przepisów o uzupełnianiu braków apelacji. Nie można zaprzeczyć, że również elementy tzw. konstrukcyjne należą do warstwy formalnej pisma. Jeżeli nie zostały spełnione w ogóle, sąd pierwszej instancji na podstawie badania formalnego wydaje postanowienie o odrzuceniu apelacji sporządzonej przez zawodowego pełnomocnika (art. 370¹ k.p.c.), jeżeli natomiast brak podstawy do odrzucenia, a stwierdzenia skarżącego budzą wątpliwości co do rzeczywistej treści, wskutek czego sąd nie może przedstawić apelacji sądowi drugiej instancji, to należy wezwać do usunięcia braku a wykonanie sposób realizacji tego wezwania podlega ocenie sądu z konsekwencjami określonymi w art. 370 k.p.c.

W rozpoznawanej sprawie sąd drugiej instancji zwrócił uwagę na omawiany brak dopiero na rozprawie apelacyjnej.

Podstawę skargi kasacyjnej stanowi odmienna ocena granic zaskarżenia dokonana przez Skarb Państwa oparta na interpretacji językowej zwrotów lub pojedynczych wyrazów w piśmie powódki. Wnioski wywiedzione z tej oceny mają z konieczności charakter subiektywny. Sąd Apelacyjny dokonał innej oceny niż skarżący tych samych fragmentów pisma i uznał, że apelacja zawiera brak wymagający usunięcia („precyzowania”) przez stronę, a skarga prezentując własną ocenę nie wskazuje naruszenia przez Sąd drugiej instancji reguł interpretacji treści pisma, dlatego uznać należy, że tzw. doprecyzowanie na rozprawie było oświadczeniem uzupełniającym braki formalne.

W związku z tym skarga kasacyjna podlega oddaleniu, na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. Orzeczenie o kosztach procesu Sąd Najwyższy oparł na art. 102 k.p.c., uznając za wystarczającą okoliczność odstąpienia od obciążenia Skarbu Państwa kosztami procesu, przyczynę sporu leżącą po stronie powodowej.